

# СТАНОВИЩЕ

**От:** *доц. д-р Стела Стоянова Ралева*

Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“  
професионално направление 3.8. „Икономика“  
научна специалност „Политическа икономия“

**Относно:** конкурс за доцент в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 3.8. Икономика (Застрахователно и социално дело), обявен в ДВ, бр. 20 от 08.03.2024 г.

**Основание за представяне на становището:** участие в състава на научното жури за провеждане на конкурс за доцент за нуждите на Стопанския факултет на СУ съгласно Заповед № РД-38-209/09.05.2024 г. на Ректора на СУ.

**Кандидат в конкурса:** *ст. преп. д-р Радостин Григориев Вазов*

## **1. Информация за кандидата**

Ст. преп. д-р Радостин Вазов завършва бакалавърска и магистърска степен по Финанси в Университета за национално и световно стопанство (УНСС) съответно през 1998 и 1999 г. През 2014 г. придобива ОНС „доктор“ по специалността Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка в същия университет. От 1997 до 2001 г. е експерт по финансов анализ по проект PHARE в Министерство на труда и социалната политика. От 2001 до 2005 г. е асистент в катедра „Финанси“ на УНСС. От 2008 до 2021 г. е изпълнителен директор на Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ). През 2019 г. в резултат на проведен конкурс е назначен на академичната длъжност „доцент“ в същото висше училище, където води курсове по иновации, предприемачество, финанси, мениджмънт, социално и здравно осигуряване на български или английски език. От април 2020 до декември 2021 г. е заместник-ректор по европейски проекти и продължаващо обучение на ВУЗФ. От декември 2021 г. до април 2023 г. е ръководител на катедра „Бизнес администрация и мениджмънт“. От ноември 2023 г. и до момента е старши преподавател в катедра „Статистика и иконометрия“ към Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Владее английски и руски език. Специализирал е в университета на South Bank – Лондон и в Лондонското училище по икономика и политически науки. Участник е в 11 национални и международни програми и проекти, като в някои от тях е и ръководител. От април 2021 до декември 2021 г. е член на

Съвета на директорите на Държавната консолидационна компания. Член е на Националния съвет на НЦДО и на Green Centre за устойчиви финанси и енергетика. Част е от редакционните колегии на списанията „Пари и култура“, „VUZF Review“ и „Математика +“. Взема участие в организационни и програмни комитети на над 20 научни форуми, организирани от ВУЗФ и УНСС.

## **2. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност**

Кандидатът в конкурса е представил справка за изпълнение на минималните национални изисквания според член 2б от ЗРАСРБ и приложението към чл. 1а, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, към която са приложени необходимите доказателства. Той е депозирал за участие в конкурса 19 публикации, от които приемам за рецензиране 17, тъй като две от тях с номера 15 и 17 от списъка са свързани с процедурата по придобиване на ОНС „доктор“. Структурата на рецензираните публикации е както следва: две са самостоятелни монографии, едната от които е представена като хабилитационен труд; една глава от колективна монография; две студии – една самостоятелна и една в съавторство; три статии и доклади в съавторство, публикувани в реферирани и индексирани издания в световноизвестни бази данни и 9 статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни токове, една от които е в съавторство. Четири от всички статии и доклади са на английски език, като три от тях са издадени в чужбина. Хабилитационният труд също е на английски език, като заглавието му показва, че той попада изцяло в тематичната област на конкурса. С рецензираните публикации са покрити минималните национални изисквания, като по показателите от група Г те са надхвърлени с повече от 39 т. В справката за показателите от група Д са отбелязани 5 цитати, като всичките са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. С това е осигурено съответствие с показателите от група Д на националните изисквания, като от приложения списък от общо 147 цитирания е видно, че праговете изисквания за цитируемост са надхвърлени многократно.

## **3. Оценка на учебно-преподавателската и учебно-методичната дейност**

Д-р Радостин Вазов има двадесет и тригодишен опит като университетски преподавател. От представените автобиография, служебни бележки и списък на приносите в преподавателската дейност става ясно, че той е водил множество учебни курсове - по

Публични финанси, Публични финанси и данъчен мениджмънт, Основи на финансите, Стратегически мениджмънт и иновации, Иновации в застраховането, Продуктово развитие и иновации в общото застраховане, Управление на риска и паричните потоци, Предприемачество и иновации, Социално осигуряване, Здравно осигуряване и Застраховане на български език, както и по Публични финанси, Риск мениджмънт, Корпоративни финанси, Финансиране на предприемачески проекти и Основи на финансите на английски език. По преподаваните дисциплини са разработени учебни материали и насоки за самоподготовка на студентите. Двете авторски монографии също подпомагат процесите на преподаване на учебното съдържание и на усвояване на знанията. Като отговарящ за международната дейност на ВУЗФ, Радостин Вазов има значителен принос за осъществяването на съвместни бакалавърски и магистърски програми с Университета на Шефилд – Великобритания. Особен акцент в неговата работа е и развитието на магистърската програма по Предприемачество, благодарение на която се основават успешни студентски стартове. Той полага значителни усилия и за развитието на докторантските програми на висшето училище, вкл. и за привличането на чуждестранни докторанти. Натрупаният сериозен практически, административен и мениджърски опит на кандидата допълва по подходящ начин неговата преподавателска и научноизследователска дейност и се отразява благоприятно върху тях.

#### **4. Характеристика на представените научни публикации**

Най-важно място сред публикациите заема самостоятелната монография „Innovative Approaches to Insurance Company Cash Flow Management: Contemporary Theoretical Aspects“ (№2). Тя представлява комплексно и систематично изследване на слабо разработена в българската икономическа литература тематика. Провокирана е от кризисните събития в световен мащаб и свързаното с тях увеличаване на рисковата експозиция на икономическите агенти, вкл. застрахователните компании, както и от нарастващото внимание към екологичните проблеми и устойчивостта в цялост. Тези предизвикателства изискват прилагането на нови подходи за управлението на кешовите потоци в застрахователните компании, за характеризирането на риска в тях и за управлението на този риск, които формират основния фокус на разработката. Тя започва с оценка на ролята и мястото на застраховането във финансовата система, продължава с изясняване на спецификите на кешовите потоци в него и завършва с анализа на спецификите на различните видове риск,

алтернативните форми на трансферирането му и особеностите на неговото управление. Базирана е на използването на широк кръг от източници, има стройна и логична структура и съдържа интересни изследователски резултати, което позволява определянето ѝ като класически хабилитационен труд. В по-синтезиран вид някои от разглежданите в нея или свързани с тях проблеми са анализирани в публикации №11, №17 и №18.

Втората съвкупност от публикации се отнася до някои по-конкретни практически аспекти на застраховането. Част от тях (№13, №8, №14) са посветени на застраховането на катастрофичните рискове и на коментари, тълкувания и предложения към системата „бонус-малус“. Публикация №16 предлага анализ на застрахователния риск и риска на паричните потоци при ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“ АД в кризисни условия. В колективната публикация №20 се разглеждат състоянието и перспективите пред застраховането в България в контекста на европейската интеграция на страната.

Третата група публикации са в областта на предприемачеството и мениджмънта в концептуален план, както и в отделни сфери на икономиката. В нея е включена втората самостоятелна монография, която изследва взаимовръзката между предприемачеството, мениджмънта и иновациите, особеностите на семейния бизнес, повалите в предприемачеството и неговата роля за устойчивостта (№3). Аналогични проблеми се изследват също в публикации №9 и №19, докато в №10, №6, №7, №12, №4, вниманието е насочено съответно към предприемаческите университети, публичния мениджмънт на обучението на медицински сестри, финансирането на здравната система, социалното предприемачество и управлението на персонала.

Последната група публикации са в областта на иновациите и новите технологии. Към нея се причисляват както статиите за блокчейн технологиите и невро-лингвистично програмиране (№5 и №15), така и относимата и към предишната група публикация №3.

## **5. Основни научни и научно-приложни резултати и приноси**

Основните приноси и резултати в публикациите на д-р Радостин Вазов може да се систематизират по следния начин:

*Първо:* Откритата роля на застраховането във финансовата система в теоретичен и емпиричен план, характеризирането на финансовите потоци, осъществявани в рамките на застрахователната компания и между нея и други икономически агенти, и проследеното

влияние върху тези потоци на климатичните промени, обуславящи значително увеличаване на риска.

*Второ:* Извършеният детайлен анализ на паричните потоци на застрахователната компания извън животозастраховането, описанието на тяхната същност, специфики и технологични схеми, обосноваването на класификацията на паричните потоци чрез използването на различни критерии, извеждането на особеностите на техните цикли и тяхната интерпретация в контекста на устойчивостта.

*Трето:* Комплексното изследване на риска на застрахователната компания и неговата връзка с несигурността, на различните източници на риск, на своеобразието на рисковете на паричните потоци, на отделните видове рискове при различните дейности, на класическия и интегрален модел на управление на риска на паричните потоци, на алтернативните подходи за справяне с риска и на особеностите при управлението на климатичните рискове.

*Четвърто:* Експертният критичен авторов анализ на основните проблеми в предложената за обществено обсъждане наредба относно системата „бонус-малус“, направените обосновани и аргументирани предложения за нейното подобряване, изяснените характеристики на застраховането на катастрофичните рискове посредством алтернативно трансфериране на риска и разкриването на рисковете пред паричните потоци на конкретна застрахователна компания.

*Пето:* Изследваните нови подходи към зависимостта между иновациите, операционния мениджмънт и предприемачеството, проследената връзка на предприемачеството с глобализацията и устойчивостта, очертаните особености на семейния бизнес и предприемаческите провали, и откритата значимост на трансформацията на образованието и предприемаческите университети, както и на социалното предприемачество.

*Шесто:* Авторският анализ на използвани в бизнеса и преподаването иновативни комуникационни техники като невро-лингвистично програмиране, на значението на блокчейн технологиите за развитието на различни сектори и на тактиката и стратегията при решаването на проблема за ценообразуването на реалните опции.

*Седмо:* Разгледаните от автора конкретни проблеми на системата на здравеопазване в България, свързани с начина на нейното финансиране и базираността ѝ на краткосрочни приоритети, както и формулираните въз основа на конкретно проучване насоки за развитие на публичната администрация на системата за обучение на медицински сестри в Украйна.

## **6. Лични впечатления**

Имам лични впечатления от д-р Радостин Вазов още от докторантските му години в УНСС, както и впоследствие от съвместното ни участие в международни проекти и научни форуми. Те са изцяло положителни и са за компетентен специалист в областта на застраховането, социалното дело и мениджмънта, който притежава значителен практически и управленски опит, както и за много инициативен, отговорен и добронамерен колега.

## **7. Критични бележки и препоръки**

Нямам съдържателни критични бележки към кандидата. Позволявам си да му препоръчам да продължи научните си търсения в областта на иновативните походи към управлението на кешовите потоци на застрахователните компании, като се насочи към емпиричния им анализ, както и да приложи своя опит при създаването и развитието на магистърска програма по застраховане в Стопанския факултет на СУ.

## **Заклучение:**

Въз основа на представените публикации на ст. преп. д-р Радостин Вазов и постигнатите в тях научни и научно-приложни приноси и резултати, на натрупания дългогодишен преподавателски опит и на активната му работа в практиката и по национални и международни проекти, смятам, че той е много подходящ кандидат за обявения конкурс. Той отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Предвид всичко посочено давам категоричната си положителна оценка на кандидата и с убеденост препоръчам на членовете на научното жури да гласуват за неговото назначаване на академичната длъжност „доцент“.

24.06.2024 г.

Изготвил становището: .....

/доц. д-р Стела Ралева/